

مجموعه آثار آیت الله العظمی

ادبی و سیاسی رساله‌ها اسبوعیه در

۳۱ نجی سنه

۹ ذی الحجه ۱۳۲۹

پنجمین

جزء عدد : ۱۲۳

بر مقایسه جاك

۱۸۷۸ سنه سندن بری بر حکومت صغیره طانیقه قدمز که وقتیه افرادی ، افراد عثمانیه دن و مملکتلری اجزای ملگمزدن ایدی . ایچلرنده بو عصرک مدار تمایزی اولان ضیای معارفله تنویر نگاه ابتصار ایلش اولانلر همان صایبله جق قدر قلیل ایدی . تاریخ تشککلرنده ایسه ایکی یقچ میلیون نفوسدن عبارت بولنان بو قوم الوم ۴ میلیون نفوسدن زیاده برکیت اراه ایتمکده در که ۳۳ سنه ظرفنده بر مثلنه قریب آرتمش دیمکدر .

بو قوم ، احباب مطالعه به مجهول اولمدینی اوزره قومشومن اولان بلغارلردر . وقتیه بزجه (چوبان) اولق اوزره محقر کوریلان بو محب مساعی و متین العزم ملت بوگونکی گونده ، بروقتکی مکنندن اورویا ک لرزان اولدینی عثمانلی سلطنتی بعضاً تهدیده قدر کندنده جرأت و حتی قدرت و صلاحیت کوریور . ایشته بو چوبانلردر که بوگون پای تختلری ، الک مدنی بر اورویا حکومتک

بای تختی قدر کافه و سائل و فضائل مدینه دن حصه دار ایش و هرگون بر تازہ ترقی ایله بولندقلری عصرده یشامغه اثبات لیاقت ایتمکده و بو لیاقتلرینی جهان مدینته تقدیر ایتدیرمکده بولمیشدر .

وارندن و دینه ، بورغازدن صوفیه به قدر هانکی برکوشنه کیدلسه بر مکتبی بر بلدیله دازمسی بر محکمه سی بر کارگاه حرفتی گورلمکده در . مملکتلرنده رنجبر لکله ایکجیلک دن بشقه واسطه ثروتلری اولمان بو بکنمیکمز چوبانلرک ۱۷۳۳ میلیون فراتقلق بر بودجلری ، وقت سفردده سلاح آلتنه آله جق ۲۰۰،۰۰۰ نفر لک بر اردوسی ، ۴۰ بیگ رأس مکاریسی ، ۱۰۸۰ قطعه طوبی ، ۸۷۰۰ قطعه نقلیه صر به سی . ۱۲۳۹ کیلومتره طولنده تلغراف خطوطی ایله ۲۹۵ تلغرافخانه سی ۱۳۱۷ باب پوسته موقفی ، ۴۶۸۷ کیلومتره طولنده تله فون خطی و بو خط ایله مکالمه ایدر ۷۳۹۴۶ آبونه سی ۲۰۰۰ کیلومتره تیوریولی واردر .

طرنوه ، روسجق ، سلسره ، نیقویولی ، وارنه ، بورغاز ، اسلمیه ، فیلییه ، قزاقانکی بیوک قصبه لرده عبا ، شیاق منسوجات حریرییه و قطنییه و سار مصنوعات معدنییه مخصوص متعدد فابریقه لری ، همان هر بیوجک قصبه ده بر مطبعه سی ، صوفیه ، فیلییه ، روسجق کبی شهر لرده مکاتب عالی سی موجوددر .

خلاصه الخلاصه صورتنده قید ایتدیکمز شو وسائط مموریت و مدنیت هپ بو اوتوز اوج سنه نك محصول مساعی و اقدام یدر که آنک استحصالنه مصروف اولان سرمایه یی ده عمومک جوهر عرفانی تشکیل ایتمکده در .

ایشته بو آثار عمران و ترقی هپ انتظام اداره سایه سنده و انتظام اداره ده محبت وطن و ملت ، و بالخاصه استقلال قومیت ایله متحسس اولان اصحاب معرفتک همت و غیرتیه وجود بولمیشدر .

یاز بو اوتوز اوج سنه ظرفنده نه یایدق ؟ فی الحقیقه بر حکومت ظالمه نك تحت تضییق و اسارتنده زار و زار اوله رق یشایه جق قدر مسکنت و آنک لازمه سی اولان طور مطاوعت ظاهر ایلدک . نهایت هر ته لکینی گوزه آلان کز بدگان ارباب غیرت و شبابک بر حرکت جوانمردانه سیله گونک برنده اعلان آزادی و

استحضال مشروطیت ایندک . بو اوپله بر کون ایدی که اکر بو سروران علوی نهادانک مجاهداتی یتشمامش اولسه ایدی آنک فرداسی مبداء انقسام و انحلال مملکت اوله جق و آندن صکره حجت انسفالمز اللرمزه صونیه جق ایدی .

فسبحان القادر! اونه صبح سعادت ایدی که حکومتدن امکان عدالت و خلقدن قابلیت ادراک منسلب اولدینی زمانده برلیله ظلمانی تعقیب ایلش و ملت برات نجات و ازادیسنی بخش ایلشدی !

ای صکره نه اولدی ؟

نه اوله جق :

مصادفدر غروب شمسه دور نشئه مستان

اولور هنکام اقبال اراذل غایه دولت

یتتک ناطق اولدینی دوره اقبال باشلادی . و آنکده خلاصه حکمی جمعه ایرتسی کونی رؤیت اولنان ذکی بک محاکمه سنده هر صاحب حیت و غیرتی الی الابد داغدار یاس و حرمان اتمکه کفایت ایدن فقره آتیه ده مند مجدر . که شهوددن یوسف ضیا بکک لسانندن صادر اولمشدر :

« جمعی تمثیل ایدن بعض ذواتک نظارتلرده بولنملری
 « محذوردن شالم اولمدینی دوشونلدی . بوسره ده مرکز عمومی مرخصلرندن
 « ناجی و ناظم بکک بوراده ایدیلر . آنلر ایله اوزون اوزادی به کوریشلر کدن
 « صکره جاوید و طلعت بکک نظر ایدن چگیله زک مشارر صفتیله بولنملری مناسب
 « اوله جفی قونوشلدی . برکیجه ناجی بکک جاوید بکک خانه سه کتدک . طلعت بککده
 « اوراده ایدی . مشاورلک مسئله سنی آجیق . طلعت بکک دیدی که : (مرکز
 « عمومی تنسیب و رفقام موافقت ایدر ایسه بنده قبول و خدمت ایدرم .)

« بونک اوزرینه جاوید بکک دیدی که : (حکومتک قطعاً محو اوله جفی بیلسم
 « و محو اولماسی ایچون بنم نظارتدن چکلمگلم لازم گلسه مشاور صفتیله
 « خدمته تنزل ایتم .)

« بنده بونك اوزرينه . برمدت اول سلائيكدە اوينك اداره سسندن عاجز
 « قالان جاويد بكة ملت نصل احترام ايدور . جاويدك ايسه بوزواللي ملتە قارشى
 « نه وضعيت آليور ديه تأسف ايتدم . و يارب ! بومملگى كيمك التدن آلدق +
 « كيملره ويردك ! ديه حيرتده قالد . »

§

جاويد بكان نظارتده سلفى ميملى زاده رفعت بك افندى ايدى . بو ذات
 معروف بر خانداندىن كلش و خلفله سلف آرمسندە حسب ونسجه اولان مسافه
 قياس واندازمه كليجك قدر عظيم بولمىش ايكن رفعت بك . حسب الحميه آمر ايكن
 مأمور منزله سە ايتمىش و جاويد بكان مستشارلغە تنزل ايلشدى . چونكه خلفتك
 قابليت و فطانتە ذاهب ايدى . و چونكه وطنى . حقيله ايفاي خدمته مقتدر ارباب
 اهليتە محتاج گوروردى .

احتمال كه جاويد بك كندينه خلف اوله بيله جك بر فنون ماليه متحصصك
 وجودينه قائل اولمديغندن بويله سويله مش اولسون . فقط نه بأس وار ! حجة
 مستشارلغە تنزل و ارشاد ايتيله خلفته معاونت و بوصورتلده وطن و ملتە خدمت
 ايتلى ايدى .

صدر اسلامده كلان سروران عرب برگون اول سرعسكر اولديغى حالده
 امير المؤمنين آلدينى امره طاعتله ايرتسى كون نفرلىكى منتله قبول ايدردى .
 ذاتاً كبر نفس بوكي حالاتده ظاهر اولور . انسان تواضع گوستردكجه ترفع ايدر .
 بز بو حالت روحيه يي بروقتلر هيئت اجتماعيه مزك اجزاسسندن اولان بلغار
 قومنده گوردك و آلانده گورمكدە يز . چونكه آنلر وطنلرينى نه قدر ممكنسە
 اول قدر اعلايه چاليشيورلر . آره لرندە نزاعلر . جدالار حادث اوليورسە فكر
 رقابت و يا بر قصد خستاستله اوليور . كندى اجتهادينك اجتهاد ديگرە رجحانه قانع

اولدینی ایچون اولیور . وفکره غلبه مجردینه فکر ایله اوله جغندن ، مناقشه لره ،
 مناظره لر غلبه ایدیور ؛ برفرقه دوشبور ؛ رینه دیگر فرقه گلیور . لکن هدف
 مقصد واحد و آرملرنده کی اختلاف یالکیز اجتهاده عائد اولدیغندن جهد وجدالری
 هپ توجه ایتدکاری قبله آمله برسرعت برقه ایله وصول ایچون مسابقه دن عبارت
 قالیور .

حیفاکه وطن هرکون بر قدم دها مهلکه انقراضه تقرب ایدیور . بز مکابره
 ایله ابراز فضیلت ایدیورز . صدر اعظممزدن گمرک دیدباشه قدر جمله من
 یو حالده یز .

ابو الضیا

